

Csendélet

Olaj, vászon, 54,5x66 cm

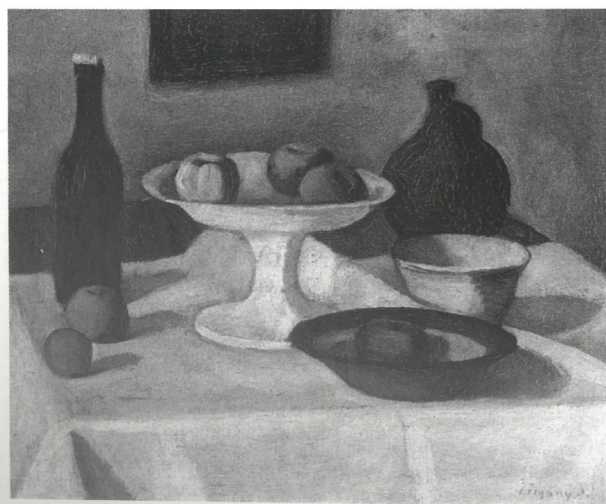
Jelezve jobbra lent: Czigány

Reprodukálva:

• Ahogy Tetszik.

A Magyar Hírlap kulturális magazinja, 2001. április 14.

Kikiáltási ár: 4 500 000 Ft / 18 367 EUR

Czigány Dezső: Kéttálas csendélet, 1930-as évek, Balassa Bálint Múzeum, Esztergom

Egy anekdota

Rippl-Rónai József nevelt leánya, Paris Anella visszaemlékezéseiben olvasható a következő történet: „...eszembe jut, hogy ugyanott [a Pilsen-i söröző teraszán] az ebédnél egy kényelmes, lassú járású, nagy darab ember, mint pincér szolgált ki bennünket. Nagy igyekezettel, feltűnő tisztelettel vette körül Józsi bácsit, akit állandóan Mesternek szólított. Az ebéd végén azután, nagy zavarban, azzal a kéréssel fordult Józsi bácsihoz, engedné meg, hogy megbírálás végett bemutathasson neki egy-két festményét. Józsi bácsi készséggel azt mondta: Hozza el bátran a műtermembe, a Kelenhegyi útra, majd megnézem. Az ifjú festő boldogan távozott, de alig néhány perc múlva máris jött 3-4 teljesen egyforma nagyságú festménnyel, amelyeket az egyik széken, egymás után bemutatott. Mindegyik csendélet volt – konyhai rézedények és tálcák – különböző elrendezésben. Józsi bácsi nézte szóltalanul a képeket és kis idő múlva megszólalt: Mondja kérem, nem Czigány Dezsőnél tanul maga? Az igenlő válasza után azt mondta neki, hogy igen, van tehetsége, de amit eddig csinált, azt mind felejtse el, mert így zsákutcába kerül – másolással nem lehet előre jutni, próbáljon úgy festeni, ahogy ő látja a dolgokat. Ez a fiatalember – a későbbi parasztfestőnek deklarált Káplár Miklós volt.”

Az idézett anekdota szerint Rippl-Rónainak rögtön feltűnt a művésznek készülő pincér vásznain Czigány festészetének hatása. Czigány jellegzetes stílusa tehát látványosan és egyértelműen átütött e kezdeti próbálkozásokon is. Kizárólag nagy mesterek sajátja, hogy egyéni stílusjegyeik és látásmódjuk még a gyengébb képességű utánpótlás interpretációiban is felismerhető.

A „nature morte” bűvöletében

Czigány a Nyolcak tagjaként, 1909 és 1912 között elsősorban portré- és csendéletfestészetéről vált híressé. Művészetének szinte valamennyi bírálója elsősorban e két műfajban alkotott képeit tartotta kiemelésre és elismerésre méltónak. Csendéleteinek egész életművén átívelő sorozata kiegyensúlyozott, nyugodt és hűvös, a tárgyi valósághoz ragaszkodó művésznek mutatják, ellentétben önarcképeinek olykor az egzaltáltság határán egyensúlyozó kitarulkozásával.

E csendéletek jellemzője a puritán egyszerűségű tárgykészlet (vaskos komód vagy asztal, meggyűrt asztalterítő, talpas gyümölcstartó tál, csésze, tányér, borospalack és gyümölcsök) folyamatos variálása. A néhány hétköznapi tárgy állandóan változtatott együttállása a kompozíció, a formák és a színek egymáshoz való viszonyának folytonos újraértékelését tette lehetővé a művész számára. Nem véletlen tehát, hogy Genthon István „Cézanne elveinek legtisztább képviselője”-ként méltatta Czigányt 1935-ben.

Rum Attila

